

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

БЕЗПЕЧНА ХАРЧОВА ПРОДУКЦІЯ – ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА, СТАНДАРТІВ, КЛІЄНТІВ

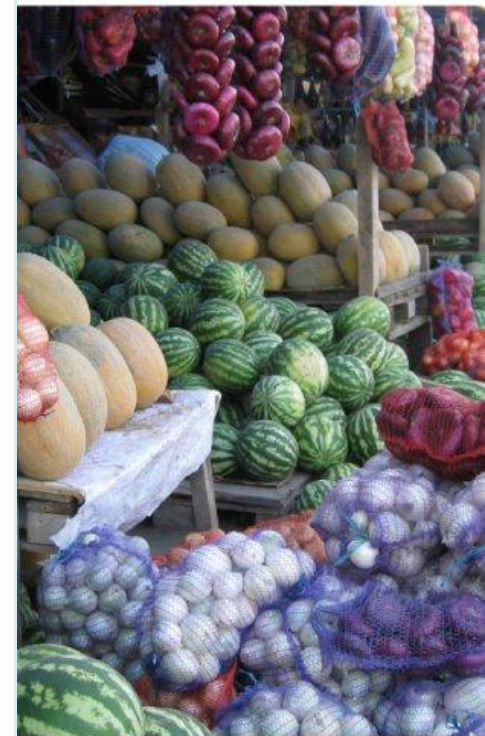
Юрій Оглашений, експерт з
безпеки харчових продуктів

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

- ПІДТРИМКА СТАБІЛЬНОЇ, ОРІЄНТОВАНОЇ
НА РИНОК АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
- ЗАХИСТ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ
- СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ
РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЛЯ МАЛИХ
І СЕРЕДНІХ СІЛЬГОСПВИРОБНИКІВ
- СТИМУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ АГРАРІЇВ
ДО ФІНАНСУВАННЯ

ДЛЯ ЧОГО НАССР?

- 1. Вимоги міжнародного та українського ринку харчових продуктів.**
- 2. Вимоги законодавства.**
- 3. Зростання вимог споживачів.**
- 4. Оптимізація технологічних та допоміжних процесів, стабільно безпечний, якісний продукт і економічний ефект.**
- 5. Гнучкий підхід до малих виробників.**

Умови експорту продукції на ринок ЄС

Відповідність продукції вимогам харчового законодавства ЄС.

Що потрібно:

1. Гармонізація українського та європейського харчового законодавства.
2. Відповідність діяльності українських контрольних органів з безпечності харчових продуктів європейським вимогам щодо діяльності таких органів.
3. Відповідність операторів ринку вимогам законодавства.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

Новий підхід в принципах Пакету з харчової гігієни ЄС

- Впровадження принципу «від ферми до столу»
- Відповідальність за безпечність харчових продуктів покладена, в основному, на виробників
- Сфокусованість на цілях, а не на способах їх досягнення
- Компетентні органи не є відповідальними за безпечність та якість продукції, а тільки перевіряють досягнення цілей виробниками
- Офіційний контроль базується на принципах аудиту

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ВИМОГИ КЛІЄНТІВ, СПОЖИВАЧІВ

Безпечний продукт

Безпечність продуктів харчування - це забезпечення того, що продукт не зашкодить споживачеві, якщо він приготовлений і спожитий відповідно до призначення.

(Codex Alimentarius)

Якісний продукт

Якість продуктів харчування – це сукупність ознак одиниці стосовно її придатності виконувати визначені й передбачувані вимоги.

(ISO 8402)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА

**Вимоги Європейського законодавства стосуються
безпеки харчових продуктів**

Європейське законодавство:

Оператори ринку харчових продуктів встановлюють, виконують і підтримують постійну процедуру або процедури, що базуються на принципах HACCP.

(Регламент Європейського Парламенту та Ради №852/2004 від 29 квітня 2004 року про гігієну харчових продуктів. Стаття 5)

Українське законодавство:

Особи, які займаються виробництвом або введенням в обіг харчових продуктів, повинні:

.....

2) застосовувати санітарні заходи та належну практику виробництва, системи HACCP та/або інші системи забезпечення безпеки та якості під час виробництва та обігу харчових продуктів; (Закон України «Про безпеку та якість харчових продуктів». Стаття 20)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

Схеми сертифікації, схвалені GFSI

Схеми для виробників:

- BRC Global Standard Version 5
- Dutch (Голандський) HACCP (Option B)
- FSSC 22000
- Global Aquaculture Alliance BAP Issue 2 (GAA Seafood Processing Standard)
- Global Red Meat Standard Version 3
- International Food Standard Version 6
- SQF 2000 Level 2
- Synergy 22000

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

Загальні вимоги стандартів

- 1. Вимоги до інфраструктури підприємства.**
- 2. Система НАССР та її програми-передумови.**
- 3. Вимоги до якості проведення виробничих та допоміжних процесів.**
- 4. Зобов'язання керівництва оператора ринку.**
- 5. Валідація, верифікація процесів, постійне вдосконалення.**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

З ЧОГО ПОЧИНАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ НАССР

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ПРОГРАМИ-ПЕРЕДУМОВИ НАССР

**Відклик та
простежуваність**

**Зобов'язання
керівництва**

**Впровадження
коригувальних
заходів**

Навчання

**Догляд за
побутовими
приміщеннями**

**Специфікації
і контроль
постачальників**

**Поводження з
відходами**

**Захист продуктів
від сторонніх
домішок та речовин**

**Здоров'я та
гігієна персоналу**

**Контроль
шкідників**

**Транспортування
та зберігання**

**Правильне маркування,
безпечне зберігання,
використання токсичних
сполук**

**Безпечність води
та льоду**

**Чистота
контактних
поверхонь,**

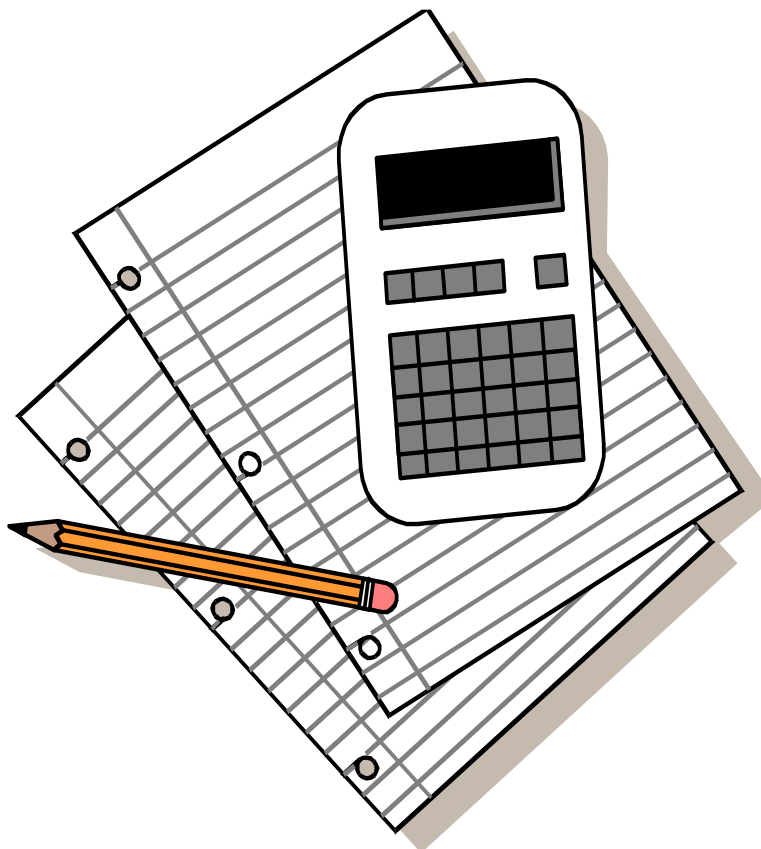
**Попередження
перехресного
забруднення**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

Стандартний підхід

- Критерії
які вимоги
- Моніторинг
що? Як? Коли? Хто?
- Коригувальні заходи
якщо виявлено невідповідності
- Записи
докази
- Верифікація
перевірити як все працює

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

СПРОЩЕНИЙ ПІДХІД ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ

Деяким підприємствам нема потреби у запровадженні усіх процедур. Такий спрощений підхід ґрунтується на оцінці ризику. Це можуть бути наступні підприємства:

1. Дуже малі виробники.
2. Виробники, які продають продукцію лише на місці виготовлення.
3. Виробники, які здійснюють прості технологічні процеси (пакування, транспортування).
4. Виробники, продукція яких не чутлива до можливих забруднень.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

СПРОЩЕНИЙ ПІДХІД ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ

1. Простий технологічний процес – відсутність небезпечних факторів.
2. Всі небезпечні фактори контролюються програмами-передумовами.
3. Використання стандартних технологій, щодо яких проведено НАССР-дослідження.
4. Візуальні спостереження за ККТ.
5. Документування лише відхилень.
6. Ведення документації виключно з безпечності продукції.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

Оцінювання ризику

Критерії
I. Структура та обладнання.
II. Потужність (продуктивність)
III. Асортимент
IV. Технологія (тип продукту)
V. Походження та відповідність сировини.
VI. Постачання води.
VII. Системи самоконтролю.
VIII. Кваліфікація персоналу
IX. Лабораторний моніторинг
X. Управління потужностями
XI. Вдосконалення
XII. Система швидкого сповіщення
XIII. Місцезнаходження (ділянка).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ЩО МОЖУТЬ ЗРОБИТИ ІНСПЕКТОРИ?

Скільки інспекторів потрібно, щоб переконатись, що вся харчова продукція, яка випускається, є безпечною?

Відповідь: ?

Скільки яєць з лотка на 20 штук ми повинні перевірити, щоб переконатись, що всі вони безпечні?

Відповідь: ?

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

НАССР

- **Hazard** Система, яка
  - **Analysis** ідентифікує, оцінює і
  - **Critical** контролює
  - **Control** небезпечні фактори, важливі
  - **Point** для безпечності продукції
- (Codex Alimentarius)*

Аналіз небезпечних факторів та критичні контрольні точки.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ВАЖЛИВО ДЛЯ НАССР!

Небезпечний чинник - це щось, що **МОЖЕ** бути небезпечним.

Наприклад, електричний струм є **небезпечним фактором**.

Стосовно продуктів харчування – **небезпечний фактор** – біологічний, хімічний чи фізичний агент, або стан продуктів, що потенційно може спричинити загрозу здоров'ю людини.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ПРИКЛАДИ НЕБЕЗПЕЧНИХ ЧИННИКІВ У ХАРЧОВИХ ПРОДУКТАХ

Біологічні

Бактерії та токсини (Клостридії, Лістерія, Сальмонела, Стафілококи)

Віруси (Гепатит А, ротавірус rotavirus)

Паразити (Трихінела, Анізакіс і т.п.)

Фізичні – скло, метал

Хімічні

- **Забруднення довкілля** (діоксин, важкі метали, радіонукліди)
- **Пестициди, залишки ліків**
- **Токсини** (мікотоксини, морські біотоксини, рослинні токсини)
- **Небезпечні метаболіти**

Алергени

Пріони

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ВАЖЛИВО ДЛЯ НАССР!

Ризик – ймовірність того, що небезпечний чинник **БУДЕ** небезпечним.

Наприклад, удар електричним струмом –
ризик від електрики

Стосовно продуктів харчування – ризик –
ймовірність того, що небезпечний чинник
БУДЕ причиною негативного впливу на
здоров'я людини.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ВАЖЛИВО ДЛЯ НАССР!

Контрольний захід – дія, що ліквідує **ризик** того, що **небезпечний чинник** буде мати негативний вплив, чи зменшить його до прийнятного рівня.

Наприклад, ізоляція і запобіжники є **контрольними заходами** для зменшення **ризик** удару електрикою

Стосовно продуктів харчування, контрольними заходами є.....?

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ЯК НАМ ПЕРЕКОНАТИСЬ, ЩО ПРОДУКТИ БЕЗПЕЧНІ І НЕ МІСТЯТЬ ЖОДНОГО НЕБЕЗПЕЧНОГО ЧИННИКА?

- Можна перевіряти продукти на вміст всіх небезпечних чинників.

АЛЕ

- Тестування кінцевого продукту не дає нам гарантії, наприклад, щодо мікробіологічного небезпечного чинника – не завжди вдається його виявити, так само неможливо у всій партії визначити сторонні предмети
- Що робити, коли у кінцевому продукті є небезпечний чинник? Утилізувати тони продукції? Це погана стратегія.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НАССР

1) Організувати групу НАССР

Навчання, відповідальність, взаємозамінність

2) Описати продукт

Назва, характеристики, пакування, маркування, термін та умови зберігання, транспортування, спосіб споживання, чутливі групи споживачів, спосіб продаж

3) Ідентифікувати призначене використання

Спосіб споживання, ймовірне неправильне споживання

4) Розробити блок-схему процесу

Усі технологічні етапи, які можуть мати вплив на безпечність

5) Перевірити блок-схему на виробництві

Хто перевіряв і коли

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

Принцип 1:

Аналіз небезпечних чинників

Ідентифікувати у продукті небезпечні чинники з високим ризиком, які потребують особливої уваги.

Встановити контрольні заходи

Це може бути:

- Специфікації сировини та сертифікації постачальника,**
- Аудитування постачальників,**
- Впровадження якісної виробничої практики (GMP) і якісної практики гігієни (GHP),**
- спеціальна обробка,**
- Інструкції з використання, маркування і т.п.**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ІДЕНТИФІКОВАНІ НЕБЕЗПЕЧНІ ЧИННИКИ ПОВИННІ БУТИ ПІД КОНТРОЛЕМ

Принцип 1 продовження *Встановити контрольні заходи*

Це може бути:

- Специфікації сировини та сертифікації постачальника,**
- Аудитування постачальників,**
- Впровадження якісної виробничої практики (GMP) і якісної практики гігієни (GHP),**
- спеціальна обробка,**
- Інструкції з використання, маркування і т.п.**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

**ПОТРІБНО ПЕРЕКОНАТИСЬ, ЩО КОНТРОЛЬНІ
ЗАХОДИ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПРАВИЛЬНО**

**За допомогою моніторингу
контрольних заходів**

Але

Це не реально здійснити

Вихід:

**Проводити моніторинг тільки тих
кроків, які є критичними щодо
безпечності продукції - КТК**

USAID

| Проект АгроІнвест

ЯКІ КРОКИ Є КРИТИЧНИМИ ДЛЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ?

Принцип 2:

Встановити критичні точки контролю

КТК – це етап, на якому можна застосувати контроль, і який є необхідним для запобігання, вилучення чи уникнення небезпечного чинника чи його приведення до прийнятного рівня.

Іншими словами, якщо на цьому етапі не застосувати контроль, то є високий ризик того, що продукт буде небезпечним.

Для визначення КТК:

- Використовують професійне обґрунтування
- Рекомендовано використовувати “дерево рішень”

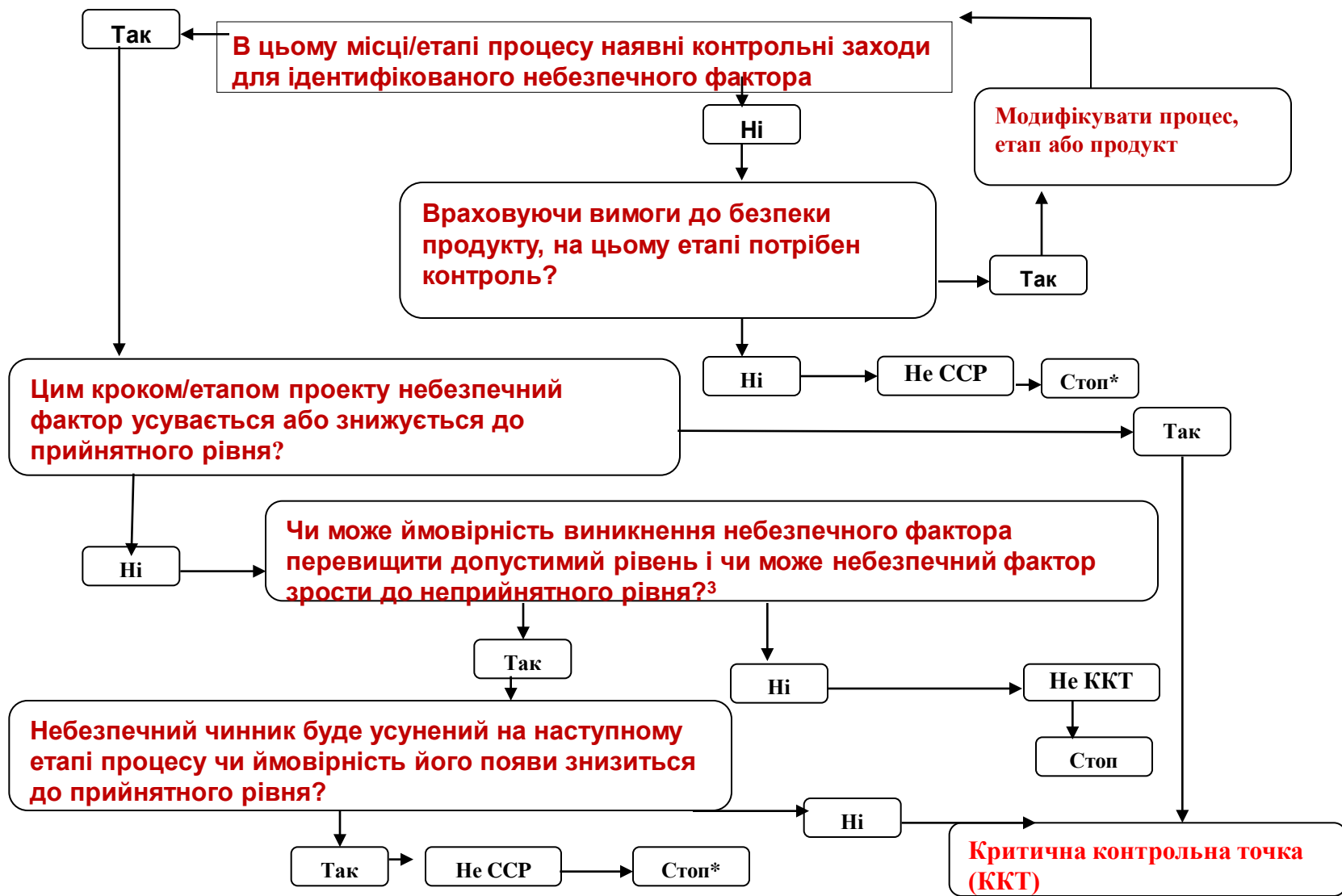
Порядок проведення аналізу небезпечних факторів

	Серйозність шкідливого впливу - С			
Ймовірність виникнення небезпечного фактора - В	$K = B \times C$	Мала (C = 1)	Середня (C = 2)	Велика (C = 3)
	Мала (B = 0,1)	$K = 0,1$ -	$K = 0,2$ -	$K = 0,3$ -
	Середня (B = 0,2)	$K = 0,2$ -	$K = 0,4$ -	$K = 0,6$ +
	Велика (B = 0,3)	$K = 0,3$ -	$K = 0,6$ +	$K = 0,9$ +

Якщо коефіцієнт $K \geq 0,6$, то небезпечний фактор значимий

Зразок дерева рішень для визначення ККТ

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ЯК ПЕРЕКОНАТИСЬ, ЩО КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ Є ЕФЕКТИВНИМИ?

Принцип 3:

Встановити критичні межі

Це означає, що потрібно:

- Які параметри потрібно моніторити,**
- Встановити для цих параметрів межі між прийнятним і неприйнятним значенням і**
- Забезпечити, що під час моніторингу ці межі дотримані**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ПОТРІБНО ВСТАНОВИТИ МЕТОДИ ТА ЧАСТОТУ МОНІТОРИНГУ

Принцип 4:

Встановити процедуру моніторингу

- **Частота моніторингу важлива, оскільки ми зможемо зробити певні коригування перш, ніж ситуація вийде з-під контролю**
- **Фізичні та хімічні тестування часто ефективніші, ніж мікробіологічні**
- **Мета моніторингу – пересвідчитися, що контрольні заходи виконуються правильно.**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО МОНІТОРИНГ ПОКАЗУЄ ЗБІЙ У ПРОЦЕСІ?

Принцип 5

Встановити *коригувальні дії*

Що визначає процедура з коригувальних дій:

- компетенцію та відповідальність персоналу;
- коригувальні дії, які потрібно впровадити, щоб привести КТК під контроль;
- поводження з потенційно небезпечною продукцією (з часу останнього успішного контролю КТК);
- інформування
- записи

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ПОТРІБНО ПЕРЕКОНАТИСЬ, ЩО ВСІ РІШЕННЯ Є ПРАВИЛЬНИМИ ТА ЕФЕКТИВНИМИ.

Принцип 6: *Встановити процедури верифікації, щоб підтвердити, що система НАССР працює ефективно*

Верифікація (перевірка) – застосування методів, процедур, аналізів та інших оцінювань, додатково до моніторингу КТК, щоб визначити відповідність до плану НАССР.

Іншими словами, чи робимо ми те, що планували? І чи це, що ми планували, є достатнім?

Мета верифікації: забезпечити ефективне впровадження НАССР плану і перевірити чи постійно ми дотримуємось НАССР-плану.

ПОТРІБНО ПАМ'ЯТАТИ, ЩО РІШЕННЯ МОЖЕ БУТИ ПРАВИЛЬНИМ СЬОГОДНІ І ПОМИЛКОВИМ ЗАВТРА.

Це приводить до верифікації і валідації.

Валідація (підтвердження) – це отримання доказів того, що всі елементи НАССР-плану є вірними і забезпечують безпечність продукції.

Іншими словами це процес збору доказів того, що контрольні заходи і дослідження НАССР є ефективним.

Мета валідації: продемонструвати, що всі рішення, прийняті під час дослідження НАССР мають під собою наукове і/чи технічне обґрунтування, базуються на прийнятних практиках.

ПРИКЛАДИ ВЕРИФІКАЦІЇ ТА ВАЛІДАЦІЇ

Приклади верифікації:

- **Огляд скарг,**
- **Періодичне тестування сировини і продукції,**
- **Огляд записів моніторингу КТК**
- **Документація з калібрування**
- **Аудити, інспекції.**

Приклади валідації:

- **Перевірка, чи НАССР покриває всі процеси**
- **Аналіз небезпечних чинників**
- **Чи правильно встановлено критичні межі**
- **Чи відповідні процедури моніторингу**
- **Процедури верифікації і коригувальні дії**

ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНА ВАЛІДАЦІЯ ТА ВЕРИФІКАЦІЯ?

Валідація допомагає:

- **Переконатись, що НАССР є правильно продуманий і ефективний.**
- **Представити клієнтам чи перевіряючим органам докази того, що наші рішення правильні, а контрольні заходи ефективні.**

Верифікація допомагає переконатись, що:

- **Все, що заплановано – виконується**
- **НАССР повністю впроваджений і працює**
- **всі результати аналізування системи взяті до уваги.**

ОСТАННІЙ ПРИНЦИП

Принцип 7:

Впровадити документування всіх процедур та протоколів

Документація важлива для отримання доказів того, що всі ці дії виконані належним чином. Документація дуже корисна для ефективної комунікації

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ДОКУМЕНТАЦІЯ НАССР

- **НАССР-план містить:**
  - **Опис продукту**
  - **Перевірену блок-схему виробництва**
  - **Аналіз небезпечних чинників**
  - **Критичні межі**
  - **Протоколи нарад НАССР групи**
  - **Верифікація**

А також

- **Процедури моніторингу КТК**
- **Процедуру верифікації**
- **Протоколи моніторингу КТК**
- **Звіти про аудити системи НАССР**
- **Записи корегувальних дій**

Вимоги до документації НАССР:

- **Повинна охоплювати всю систему НАССР**
- **Ідентифікаційні номери для всіх документів.**
- **Контроль документації**
- **Доступ до записів**
- **Діюча і акуратна**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ТИПОВІ ПРИЧИНИ НЕЕФЕКТИВНОСТІ НАССР

- **Відсутність відповідального керівництва**
- **Програми-передумови НАССР не впроваджені належно**
- **Погана організація**
- **Не розуміння принципів НАССР**
- **Не використання НАССР як ефективного інструменту зменшення втрат від випуску небезпечної продукції**
- **Відсутність внутрішньої комунікації**
- **Відсутність навчання**
- **НАССР-план надто складний**
- **Відсутність валідації та верифікації**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

ПРИЧИНИ ПЕРЕГЛЯДУ НАССР ПЛАНУ

- **Запуск нового продукту/перенесення продукту на іншу лінію**
- **Встановлення нового обладнання, яке може впливати на безпечність**
- **Новий вид сировини**
- **Зміни в технологічному процесі**
- **Зміни в структурі фабрики**
- **Нова упаковка**
- **Продовження терміну зберігання**
- **Зміна постачальників**
- **Важливі зміни у способі споживання чи продаж продукту**

Що таке простежуваність?

“Простежуваність означає спроможність відстежити харчовий продукт, корм для тварин, тварину, призначену для виробництва харчових продуктів, або сполуку, призначену для включення в харчовий продукт або корм для тварини на всіх етапах виробництва, переробки та збуту”

Джерело: стаття 3 Постанови (ЕС) № 178/2002

Тобто:

Простежуваність є спроможністю одержати інформацію про рух харчових продуктів або кормів для тварин по всіх встановлених етапах виробництва, переробки та збуту

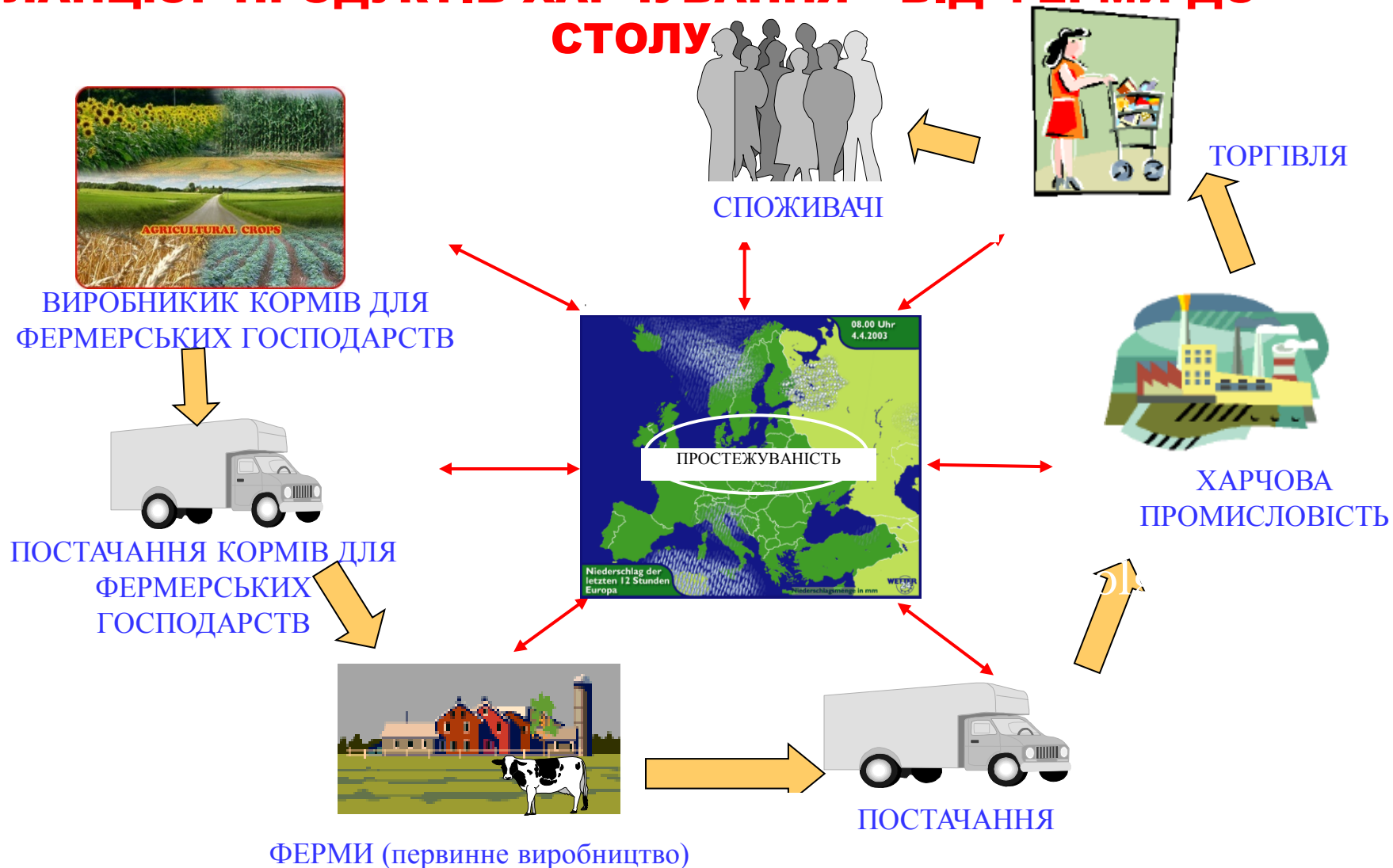

USAID |
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ЛАНЦЮГ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ – ВІД ФЕРМИ ДО СТОЛУ

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗА ВСІМА ВИДАМИ УПАКОВОК

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ЗРАЗОК МАРКУВАННЯ В ЄС

Farming Method

- 0 = Organic
- 1 = Free Range
- 2 = Barn
- 3 = Cage

Country of Origin

e.g: IE = Ireland

Farm and County ID

A specific letter denoting county of production and a two digit number denoting actual farm where your eggs were produced e.g. A12

Best Before Date

e.g: 06/DEC

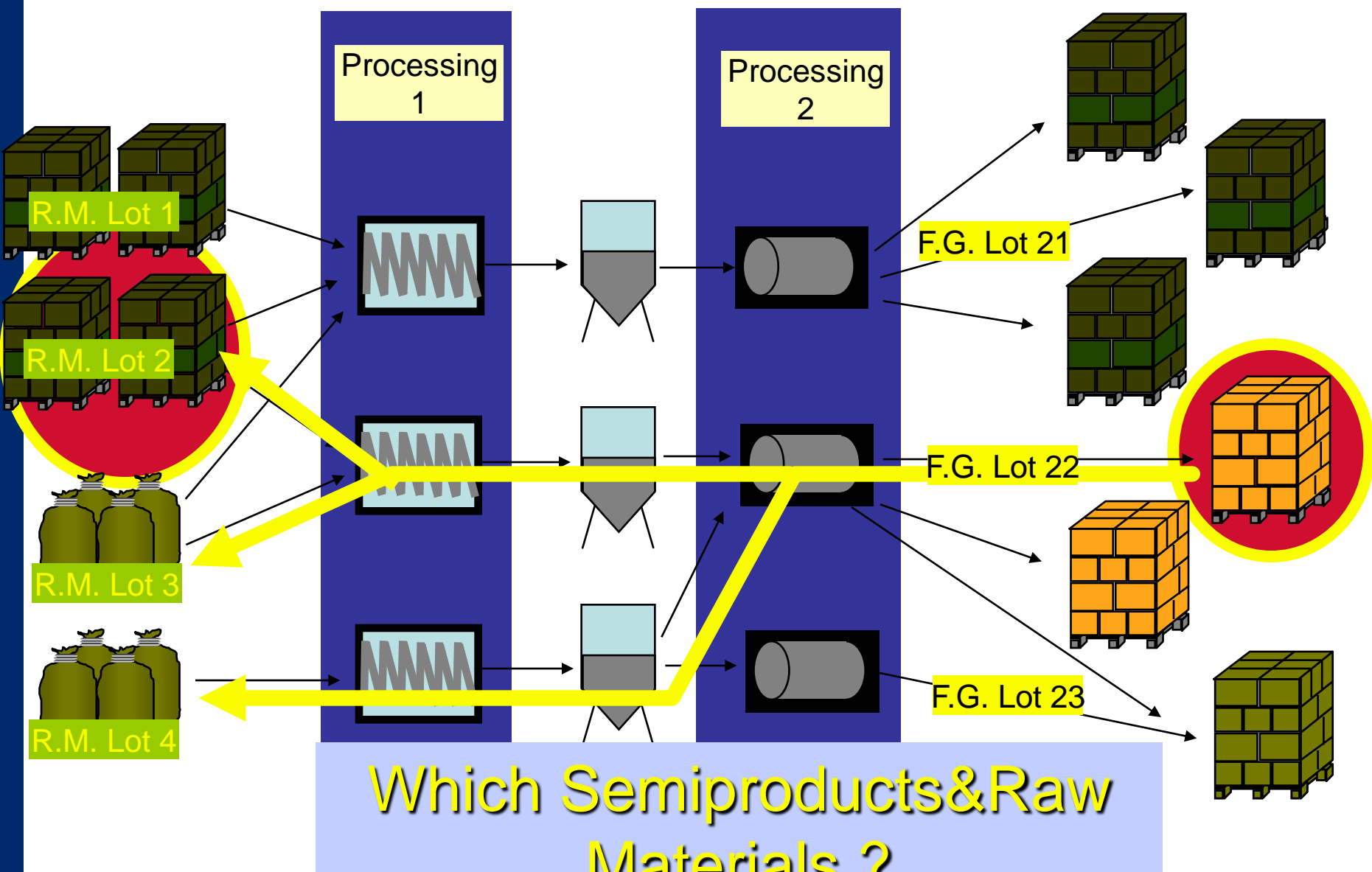
ЗРАЗОК КАРТКИ ПРОСТЕЖУВАНOSTI

Категорія (сировина, пакувальні матеріали, напівфабрика ти)	
Назва	
Дата	дата виготовлення
Зміна	1
№ партії	12345
Норма пакування	10 кг
Спожити до	25.08.09
Кількість	370 кг
СТАТУС	ДОЗВОЛЕНО

USAID | Проект АгроІнвест
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

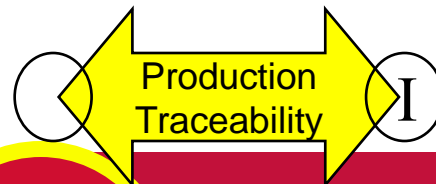
ЗВОРОТНА ПРОСТЕЖУВАНІСТЬ

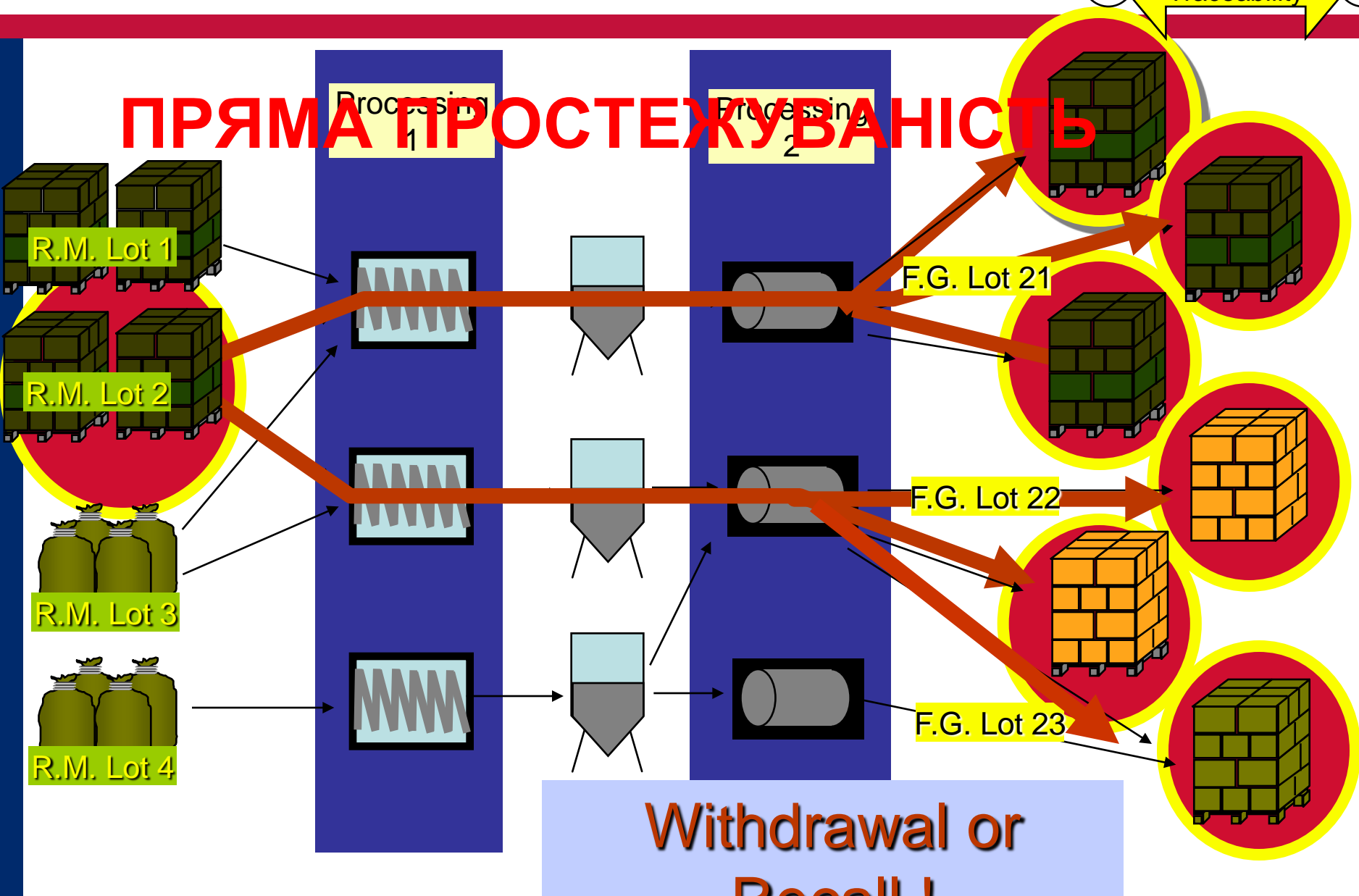

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ПРЯМА ПРОСТЕЖУВАНІСТЬ

Визначення аудиту

Систематична та незалежна перевірка з метою визначення, чи відповідає діяльність та пов'язані з нею результати запланованим заходам, чи запроваджені ці заходи ефективно та чи є вони достатніми для досягнення цілей

Суть аудиту

Чи Ви робите те, що запланували і чи це є відповідним?

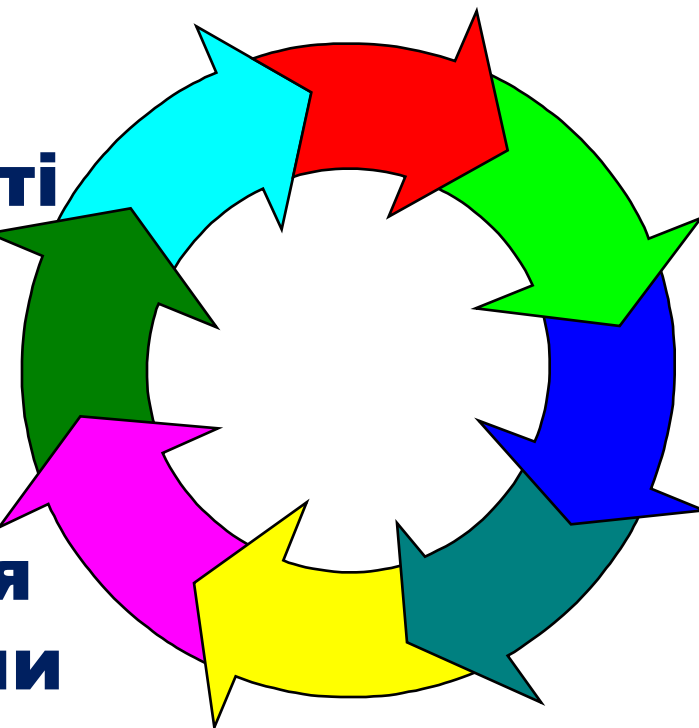
USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

Етапи аудиту

**Перевірка
ефективності
виконання**

**Погодження
корегувальни
х дій**

**Аналізування та
результати**

**Плануван
ня та
підготовка**

**Проведен
ня аудиту**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

ВИМОГИ ДО АУДИТОРІВ НАССР

- **Навчання з проведення аудиту.**
- **Знання НАССР**
- **Знання технології**
- **Об'єктивність, незалежність.**
- **Комунікативні здібності, хороші манери**
- **Системний логічний підхід**

НАССР – економічний ефект

Витрати

1. Впровадження програм-передумов – 50%
2. Впровадження НАССР – людські ресурси, консультації, навчання – 25%.
3. Сертифікація щорічно – 25% (якщо потрібно)
4. Забезпечення ефективності роботи – 5-15% від затрат на впровадження

Надходження

1. Розширення ринків збуту.
2. Оптимізація процесів.
3. Зменшення інцидентів з небезпечною/невідповідною продукцією.
4. **ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| Проект АгроІнвест

**Дякую за Вашу
увагу**

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

| **Проект АгроІнвест**

Запрошуємо до співпраці

Наші координати:

01001, Україна,

Київ, вул. Володимирська, 4, 2-й поверх

Телефон: (044) 232-97-55

Факс: (044) 232-97-56

E-mail: mzarytska@agroinvest.org.ua

Інтернет-сторінка: www.agroinvest.org.ua